

Minister voor Klimaat en Energie
De heer R.A.A. Jetten
Postbus 20401
2500 EK 's-Gravenhage

Den Haag, 3 november 2022

Aantal bijlagen : --
Uw kenmerk :
Ons kenmerk : ACM/UIT/586065
Onderwerp : ACM/22/180616 Redelijke marge voor energieleveranciers bij prijsplafond voor gas en elektriciteit

Geachte heer Jetten,

De omstandigheden op de Nederlandse energiemarkt zijn sinds de oorlog in Oekraïne sterk veranderd. De invoer van Russisch gas is afgenomen tot een fractie van wat gebruikelijk was. Op korte termijn zijn alternatieve energiebronnen onvoldoende inzetbaar terwijl de vraag naar energie niet snel genoeg afneemt om deze schok op te vangen. De groothandelsprijzen van gas en elektriciteit zijn daardoor fors hoger en beweeglijker. Dat raakt huishoudens en bedrijven in sterke mate doordat zij worden geconfronteerd met veel hogere tarieven. Waar huishoudens en bedrijven voorheen konden profiteren van concurrentie op een geliberaliseerde markt, valt er nu nog maar weinig te kiezen. Leveranciers zijn nauwelijks actief op vergelijkingswebsites en bieden huishoudens uitsluitend nog nieuwe contracten aan met veel hogere variabele tarieven.

Het kabinet heeft aangekondigd een prijsplafond in te willen stellen tot een bepaald volume. Het voorgenomen prijsplafond beoogt de negatieve gevolgen van de hoge prijzen voor huishoudens en andere kleinverbruikers te beperken. Daarbij ontvangen energieleveranciers een subsidie voor energielevering onder het prijsplafond. De subsidie dient ter dekking van de kosten en een nader vast te stellen uniforme redelijke marge voor zover de omzet onder het prijsplafond hierin tekort schiet. U heeft de ACM tijdens overleg over de implementatie van de subsidieregeling verzocht objectief en feitelijk advies uit te brengen over de hoogte van die marge.

De ACM heeft de afgelopen periode op uw verzoek verschillende opties voor een uniforme vast te stellen redelijke marge nader onderzocht op effectiviteit, haalbaarheid en uitvoerbaarheid. Hierover heeft de ACM verschillende malen inhoudelijk contact gehad met een externe gespecialiseerde consultant. Het gaat in alle gevallen om opties die gebruikt zouden worden bij de maandelijkse bevoorschotting van energieleveranciers, en dus op korte termijn uitgewerkt zouden moeten worden. Hierbij gaat het om de volgende opties:

1. een brutomarge;
2. een nettomarge;
3. de marge uit de vangnetregeling (hierna: 'vangnetmarge').

Hierna geeft de ACM haar overwegingen.

Bovenstaande opties kennen allemaal dezelfde belangrijke tekortkoming. Vast te stellen uniforme redelijke marges worden in de reguleringspraktijk meestal geschat op basis van gemiddelde historische kosten van een groep van vergelijkbare bedrijven, zodat een benchmark ontstaat. Zoals geschetst wijken de huidige marktomstandigheden sterk af van het recente verleden. De ACM acht historische marges in het licht daarvan onvoldoende betrouwbaar, want niet representatief, voor de huidige situatie. Iedere vast te stellen uniforme marge geeft risico op over- of ondercompensatie.

Meer specifiek merkt de ACM hierover het volgende op. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn er meer huishoudens met betalingsproblemen. De hogere en meer beweeglijke energieprijzen vereisen meer werkkapitaal om energie in te kopen. Ook zijn de risicopremies voor lange termijn inkoop hoger. Deze factoren werken kostenverhogend. Er zijn echter ook kostenverlagende factoren. Het prijsplafond vermindert het risico op betalingsproblemen. Verder voorziet de subsidieregeling in maandelijkse bevoorschotting waarmee de overheid werkkapitaal aan energieleveranciers verschafft. Mogelijk vermijden leveranciers de hoge risicopremies door minder voor de lange termijn in te kopen. Tot slot maken leveranciers nu minder wervingskosten omdat ze zich minder richten op nieuwe klanten.

Per optie voor een vast te stellen redelijke marge merkt de ACM daarnaast nog het volgende op.

Brutomarge

Een brutomarge is een opslag bovenop de inkoopkosten van het volume dat onder het prijsplafond geleverd wordt. Een brutomarge dient dus ter dekking van alle andere kosten dan inkoopkosten en een winstmarge. Een uniforme brutomarge kan leiden tot over- of ondercompensatie van individuele leveranciers omdat de kosten anders dan inkoopkosten kunnen verschillen. De ACM kan bovendien – zeker op korte termijn – niet adviseren over de hoogte van een redelijke brutomarge. De ACM beschikt niet over de benodigde gedetailleerde informatie. Daarvoor zouden de circa 60 energieleveranciers informatie moeten verstrekken over kosten en opbrengsten. Vervolgens moet de informatie op juistheid, onderlinge consistentie en vergelijkbaarheid gecontroleerd en beoordeeld worden. Dit is een zeer complex iteratief proces. Het gehele proces duurt ten minste enkele maanden met gerede kans op uitloop. De ACM wijst er (nogmaals) op dat zij een brutomarge gebaseerd op historische gegevens onvoldoende betrouwbaar acht voor de huidige situatie.

Nettomarge

Een nettomarge is een opslag bovenop de totale kosten van het volume dat onder het prijsplafond geleverd wordt en is daarmee gelijk aan de winstmarge. Vergoeding van een redelijke nettomarge impliceert dat iedere energieleverancier daarnaast zijn eigen kosten vergoed moet krijgen. De ACM kan daarom ook deze optie niet op korte termijn uitwerken. De reden is dat voor toepassing van een nettomarge het opzetten en uitwerken van een uniform toepasbaar kostentoerekeningssysteem vereist is. Leveranciers maken immers kosten voor het volume onder en boven het prijsplafond maar alleen de kosten voor het deel onder het plafond komen voor vergoeding in aanmerking. Het opstellen van een kostentoerekeningssysteem vereist keuzes voor de verdeling van kosten over de volumes. Dit is al complex en tijdrovend voor één bedrijf. In dit geval moet het kostentoerekeningssysteem geschikt zijn voor alle energieleveranciers die onderling ook verschillend zijn. Ook voor de nettomarge geldt dat adequate informatie niet beschikbaar is, om dezelfde redenen als genoemd bij de brutomarge. De ACM wijst er (nogmaals) op dat zij een nettomarge gebaseerd op historische gegevens onvoldoende betrouwbaar acht voor de huidige situatie.

Vangnetmarge

De vangnetmarge is een brutomarge die de ACM gebruikt in het kader van de vangnetregeling. De vangnetmarge functioneert voor de ACM als een signaalwaarde bij het vangnettoezicht en is gericht op afzonderlijke tarieven. Een tarief dat een hogere brutomarge impliceert dan de vangnetmarge komt in aanmerking voor een nader onderzoek. In een nader onderzoek toetst de ACM vervolgens of het tarief al dan niet redelijk is, gelet op de werkelijke kosten van de leverancier. De vangnetmarge is dan ook niet bedoeld als uniforme norm, maar als startpunt voor een nader onderzoek in een concreet geval. De ACM

acht de vangnetmarge daarom niet geschikt als norm voor een redelijke marge in het kader van de subsidieregeling.

U heeft de ACM verzocht om op korte termijn onafhankelijk en feitelijk advies te geven over de redelijke marge in het kader van de subsidieregeling. De ACM concludeert na een grondige verkenning dat zij helaas aan deze adviesvraag niet kan voldoen vanwege de benoemde inhoudelijke en praktische bezwaren. Ten overvloede merkt de ACM op dat altijd een niet op historische feiten gebaseerde marge kan worden vastgesteld. Dit vergt een politieke afweging.

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

drs. C.M.L. Hijmans van den Bergh MBA
bestuurslid

drs. M.R. Leijten
bestuurslid